

Η βιωσιμότητα ως στρατηγική στους πολιτιστικούς οργανισμούς:

Θεσμικές πρακτικές, μουσειακή εμπειρία και συμπεριφορική αλλαγή του κοινού

Ευαγγελία Πελεντρίδου, Γεώργιος Παπαϊωάννου

Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα, Ελλάδα

Περίληψη: Παρά την αυξανόμενη έμφαση στη βιωσιμότητα, οι πολιτιστικοί οργανισμοί συχνά υλοποιούν αποσπασματικές δράσεις χωρίς στρατηγική συνέχεια ή τεκμηριωμένη κοινωνική επίδραση. Η έρευνα εξετάζει πώς η βιωσιμότητα μπορεί να συγκροτηθεί ως συνεκτική θεσμική στρατηγική και πώς αυτή μεταφράζεται σε οργανωσιακές πρακτικές που γίνονται αντιληπτές από το κοινό. Μέσω συγκριτικής ανάλυσης 6 μελετών περίπτωσης από Ελλάδα και εξωτερικό (ημι-δομημένες συνεντεύξεις, ανάλυση στρατηγικών εγγράφων, έρευνα κοινού με $n \geq 300$), η έρευνα στοχεύει στη θεωρητική και εμπειρική κατανόηση των συνθηκών υπό τις οποίες η βιωσιμότητα αποκτά κοινωνικό νόημα και συμβάλλει σε αλλαγή στάσεων.

Εισαγωγή:

- Η κλιματική κρίση απαιτεί κοινωνικό μετασχηματισμό, όχι μόνο τεχνικές λύσεις (IPCC, 2022).
- Τα μουσεία, ως δημόσιοι θεσμοί με παιδαγωγικό ρόλο, καλούνται να συμβάλουν ενεργά (ICOM, 2019, Janes & Sandell, 2019).
- Ωστόσο, οι περιβαλλοντικές δράσεις παραμένουν συχνά αποσπασματικές (π.χ. μεμονωμένες εκθέσεις) ή εστιάζουν μόνο σε λειτουργικές βελτιώσεις (κτιριακά, ενέργεια).
- Το **ερευνητικό κενό** εντοπίζεται στην απουσία συνεκτικού πλαισίου που συνδέει τη στρατηγική βιωσιμότητα με οργανωσιακές πρακτικές και κοινωνική επιρροή (Merriman, 2022, Sutton, 2020).

Μεθοδολογία

- Ποιοτική συγκριτική προσέγγιση με 6 μελέτες περίπτωσης (3 κατηγορίες οργανισμών: αποσπασματικές δράσεις / λειτουργική εστίαση / στρατηγική ενσωμάτωση).
- Συλλογή δεδομένων:
  - Ανάλυση στρατηγικών εγγράφων και πολιτικών.
  - ~25 ημι-δομημένες συνεντεύξεις με διοικητικά στελέχη, επιμελητές, εκπαιδευτικούς.
  - Έρευνα κοινού μέσω ερωτηματολογίων (≥ 300 συμμετοχές), βασισμένη σε θεωρίες αλλαγής συμπεριφοράς (Ajzen, 1991, Stern, 2000).
- Ανάλυση: Θεματική ανάλυση, ενδο- και δια-περιπτωσιακή σύνθεση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- ICOM (2019). *Resolutions adopted by ICOM's 34th General Assembly*.
- IPCC (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability*.
- Janes, R. R. and Sandell, R. (2019). *Museum Activism*.
- Julie's Bicycle (2017). *Museums Environmental Framework*.
- Merriman, N. (2022). *Museums and the Climate Crisis*.
- Sutton, S. (2020). *Museums as agents and settings for climate hope*.

Ερευνητικό Ερώτημα

Πώς και υπό ποιες συνθήκες η στρατηγική ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στους πολιτιστικούς οργανισμούς μεταφράζεται σε συνεκτικές οργανωσιακές πρακτικές που γίνονται κοινωνικά νοηματοδοτημένες μέσω της εμπειρίας του κοινού και δύνανται να συμβάλλουν στη διαμόρφωση στάσεων, προθέσεων και συμπεριφορών που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα;

- RQ1: Πώς συγκροτείται και πώς ενσωματώνεται η βιωσιμότητα ως στρατηγική στους πολιτιστικούς οργανισμούς (θεσμικοί, οργανωσιακοί, πολιτισμικοί παράγοντες);
- RQ2: Πώς η στρατηγική ενσωμάτωση της βιωσιμότητας μεταφράζεται σε οργανωσιακές πρακτικές και πώς διαφοροποιούνται αυτές από αποσπασματικές δράσεις;
- RQ3: Πώς οι πρακτικές αυτές γίνονται αντιληπτές από το κοινό και συνδέονται με στάσεις, προθέσεις και αλλαγές συμπεριφοράς;

Αναμενόμενη Συμβολή

- **Θεωρητική:** Εμπλουτισμός της μουσειολογίας προσεγγίζοντας τη βιωσιμότητα ως θεσμική στρατηγική και όχι ως τεχνικό ζήτημα.
- **Μεθοδολογική:** Σύνδεση ανάλυσης στρατηγικής με μελέτη εμπειρίας κοινού, αξιοποιώντας μοντέλα αλλαγής συμπεριφοράς.
- **Τομεακή:** Παραγωγή γνώσης για τον αναστοχασμό των οργανισμών σχετικά με τον ρόλο και την επιρροή τους.